

סמסטר ב' תשע"ד

290.4007

התערבויות המבוססות על ראיות ממחקרים EBP - Evidence Based Practice

במקצועות הבריאות

שם המרצים: ד"ר ענת דרך-זהבי וד"ר אפרת שדמי

סוג הקורס: קורס מתוקשב, כולל תרגול

רמת הקורס: תואר שני

שעות קבלה של המרצים: ד"ר ענת דרך-זהבי: בתיאום מראש

ד"ר אפרת שדמי: בתיאום מראש

דרכי התקשרות: ד"ר ענת דרך-זהבי anatdz@research.haifa.ac.il

ד"ר אפרת שדמי eshadmi@univ.haifa.ac.il

רקע כללי:

לאחרונה עולה הטענה בקרב אנשי מחקר ויישום בתחומי הבריאות והרווחה כי על מנת לקדם את איכות הטיפול, התערבויות טיפוליות צריכות להיות מבוססות על ראיות מחקריות מוצקות יותר מאשר על אינטואיציה מקצועית וניסיון. בעוד שחלה התקדמות משמעותית בעשורים האחרונים במחקר, בפיתוח כלים ל EBP, ובערכת התערבויות טיפול בכלים אמפיריים, עדויות מחקריות מצביעות על כך כי קרוב למחצית מלקוחות מערכת הבריאות והרווחה אינם מקבלים טיפול המבוסס על עדויות מחקריות (למשל - McGlynn et al., 2003). נתונים אלו מעלים את האתגר החשוב שבתרגום ידע לפרקטיקה. הקורס הנוכחי יתמקד בסוגיה זו. בחלק הראשון של הקורס נתמקד באיתור וזיהוי פרקטיקות מבוססות ראיות ממחקרים, הערכתן, והתאמתן למסגרת ההתערבות. במסגרת הקורס נדון בפרקטיקות מתחומי תוכן מגוונים המשקפים את השדות הקליניים המגוונים של הסטודנטים בפקולטה. בחלק השני, נתמקד בגורמים אישיים, פרופסיונאליים, וארגוניים המעודדים או מעכבים הפצה והטמעת ידע המבוסס על ראיות מחקריות ונציע דרכים להתגבר על מחסומים אלו.

מסגרת: הקורס יתקיים כקורס חובה בהיקף 2 יחידות לימוד סמסטריאליות, ומיועד לכל הסטודנטים לתארים מתקדמים (מ"א וד"ר) בפקולטה. הקורס ייערך במתכונת של הרצאות פרונטאליות, שיעורי תרגיל, וסדנאות כיתתיות, ובכך יהווה הזדמנות ייחודית לסטודנטים להתנסות בנושא תרגום ידע לפרקטיקה במסגרת הבין-מקצועית של סטודנטים מהחוגים השונים בפקולטה.

מטרת הקורס:

- במסגרת הקורס הסטודנטים יכירו את עקרונות ה – Evidence-based Practice (EBP) והתרומה של EBP לפרקטיקה הטיפולית במקצועות הבריאות השונים. הסטודנטים יפתחו יכולת לגשר בין ידע מתקדם בשיטות מחקר ושימוש בכלי מחקר שונים, לבין קבלת החלטות קליניות ו/או שיקומיות. הסטודנטים יכירו היבטים ארגוניים ופרופסיונאליים שונים המשפיעים על יישום, הפצה, והטמעה של EBP בפרקטיקה.
- במסגרת הקורס הסטודנטים יפתחו:
  1. יכולת לנסח שאלות קליניות ו/או שיקומיות שניתנות למענה ע"י EBP
  2. יכולת לאתר ולשלוף מידע עדכני ורלוונטי המבוסס על ראיות מחקריות
  3. יכולת להערכה ביקורתית של המידע
  4. יכולת לבחור ולהשתמש במידע במסגרת ההתערבות
  5. יכולת לזהות לתכנן באופן פראקטיבי יישום והטמעה טובים יותר של ה-EBP כמו גם להתגבר על מחסומים ברמת הצוות והארגון המעכבים יישום, הפצה והטמעה יעילה של EBP.

דרישות ושיטות הערכה:

השתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים הכיתתיים – חובה 100%
במהלך הקורס יתקיים שיעור תרגיל אחד בכיתת מחשבים. נא לעקוב אחר הודעות בלוח המודעות בנוגע למועד ומיקום התרגיל.
את התרגילים יש להגיש במייל או ישירות לאתר – בהתאם להנחיות בכל שיעור

אתר הקורס:

קורס: 290.4007 ב-MOODLE

מערך השיעורים:

נושא	תאריך	
חלק א': סוגיות בבחירת עדויות להתערבויות לפי EBP		
רקע: סקירה היסטורית מעבר להווה ורלוונטיות למקצועות הבריאות השונים, מושגים מרכזיים ושילבים של EBP	25.02.14	.1
הערכת מחקרים – רמות הממצאים ושיטות לסיווג ממצאים, נושא מוערך ביקורתית	04.03.14	.2
סקירות ספרות שיטתיות ומטא-אנליזה (ניתוחי על)	11.03.14	.3
איתור הראיות: בחירת מקורות החיפוש, דרכי חיפוש, אבחנה בין סוגי סקירות ממצאים, וקווים מנחים קליניים	18.03.14	.4
תרגיל: איתור קווים מנחים, היכרות עם מקורות מידע עיקריים (Cochrane Database, Guideline Clearinghouse, Medline), דרכי סיווג וביצוע השוואות בין עדויות	28.03.14	.5
		יום ו' שעות 10-12
מיקום - יפורסם		
הערכת הרלוונטיות ושימות הקלינית של הממצאים לגבי תוצאי התערבות	01.04.14	.6
ביקורת וסוגיות אתיות ב EBP	08.04.14	.7
חופשת פסח	15.04.14	
חלק ב': סוגיות ביישום העדויות מ EBP		
משתנים ברמת הפרט המשפיעים על הנטייה ליישם EBP: ידע, עמדות, דפוסי אישיות, וסגנונות	22.04.14	.8
מקצוענות ויישום EBP: מושגים הולמים או סותרים?	29.04.14	.9
חופשת יום העצמאות	06.05.14	
לומדים מה, לומדים איך: יישום והפצת פרקטיקות מבוססות ידע בפרספקטיבה של למידה ארגונית	13.05.14	.10
"המשוגע לעניין ה-EBP" - מנהיגות מעודדת או מעכבת יישום והטמעת פרקטיקות מבוססות ידע	20.05.14	.11
אקלים ותרבות ארגונית: יישום והפצת פרקטיקות מבוססות ידע	27.05.14	.12
חופשת שבועות	03.06.14	
סיכום והערכה - מתיאוריה לפרקטיקה: כיצד נטייע פרקטיקות מבוססות ידע	10.06.14	.13

חומרי קריאה:

חלק א': סוגיות בבחירת עדויות להתערבויות לפי EBP

1. רקע: סקירה היסטורית מעבר להווה ורלוונטיות למקצועות הבריאות השונים, מושגים

מרכזיים ושליבים של EBP

קריאת חובה:

Sackett, D. L. (1996). Evidence based medicine: What it is and what it isn't. *BMJ*, 312(7023), 71.

Melnyk BM, Fineout-Overholt E, Stillwell SB, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice: step by step: the seven steps of evidence-based practice. *Am J Nurs*. Jan;110(1):51-3

Stillwell SB, Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice, step by step: asking the clinical question: a key step in evidence-based practice. *Am J Nurs*. Mar;110(3):58-61.

קריאת רשות:

Dahan, R., Reis, S., Hermoni, D., & Borkan, J. (2001). Conceptual and practical aspects of clinical practice guidelines in family medicine. *The Israel Medical Association Journal: IMAJ*, 3(12), 952-956.

Farquhar, C. M. (2002). Translating research into practice: The future ahead. *International Journal for Quality in Health Care*, 14(3), 233.

Satterfield, J.M., Spring, B., Brownson, R.C., Mullen, E.J., Newhouse, R.P., Walker, B., & Whitlock, E. P. (2009). Toward a Transdisciplinary Model of Evidence-Based Practice. *Milbank Quarterly*, 87(2), 368-390.

2. הערכת מחקרים – רמות הממצאים ושיטות לסיווג ממצאים, נושא מוערך ביקורתית

קריאת חובה:

Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Stillwell SB, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice step by step: Critical appraisal of the evidence: part I. *Am J Nurs*. Jul;110(7):47-52

Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Stillwell SB, Williamson KM. Evidence-based practice, step by step: critical appraisal of the evidence: part II: digging deeper--examining the "keeper" studies. *Am J Nurs*. 2010 Sep;110(9):41-8.

קריאת רשות:

Gliner, J.A., & Morgan, G.A. 2000.. In: *Research Methods in Applied Setting: An integrated approach to design and analysis*. Lawrence Erlbaum Publishers, Mahwa, NJ. Chapter 7: Specific research designs for randomized experimental and quasi-experimental approaches

Mays, N. & Pope, C. (1995). Rigour and qualitative research. *BMJ*, 311, 109-112.

Mays, N. & Pope, C. (2000). Qualitative research in health care: Assessing quality in qualitative research. *BMJ*, 320, 50-52.

3. סקירות ספרות שיטתיות ומטא-אנליזה (ניתוחי על)

Tickle-Degnen L. From the general to the specific. Using meta-analytic reports in clinical decision making. *Eval Health Prof.* 2001 Sep;24(3):308-26.

דקזר-גנץ, פ. (2004). סקירה שיטתית וניתוח-על (meta-analysis). *גוף ידע*, 1, 42-43.
ההרי, ג. (2014). רווח סמך או מובהקות סטטיסטית – הדומה והשונה בין שתי שיטות חשובות בהסקה סטטיסטית ממחקרים כמותיים. *הרפואה*, 153 (1), 48-51

4. איתור הראיות: בחירת מקורות החיפוש, דרכי חיפוש, אבחנה בין סוגי סקירות ממצאים, וקווים מנחים קליניים

קריאת חובה:

נצר, ד., מרם, מ., חרמוני, ד. 2010. מאגרי מידע מבוססי ראיות: חיפוש מושכל חוסך בזמן. *הרפואה*, 149, 387-391

Stillwell SB, Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice, step by step: searching for the evidence. *Am J Nurs.* May;110(5):41-7

Weisz, G., Cambrosio, A., Keating, P., Knappen, L., Schlich, T., & Tournay, V. J. (2007). The emergence of clinical practice guidelines. *The Milbank quarterly*, 85(4), 691-727.

קריאת רשות:

Farquhar, C. M., Kofa E. W., Slutsky J. R. (2002). Clinicians' attitudes to clinical practice guidelines: A systematic review. *Medical journal of Australia*, 177(9), 502

5. שיעור תרגיל* (מועד לתרגיל מכללת מבח"ר יפורסם בהמשך): איתור קווים מנחים, היכרות עם מקורות מידע עיקריים (Cochrane Database, Guideline Clearinghouse, Medline), דרכי סיווג וביצוע השוואות בין עדויות

6. הערכת הרלוונטיות ושימות הקלינית של הממצאים לגבי תוצאי התערבות

קריאת חובה:

נצר, ד., ברקוביץ, ד., רייס, ש., וינברגר, ט. 2003. מנד"ט – מספר נדרש טיפולי. הרפואה 142, 541-543

Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Stillwell SB, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice, step by step: Critical appraisal of the evidence: part III. Am J Nurs. Nov;110(11):43-51

קריאת רשות:

Dawes, M. Is the therapy effective? In: *Evidence Based Practice*. Eds. Dawes, M. et. al., 2000. Harcourt Publishers, London. P.159-180

7. ביקורת וסוגיות אתיות ב EBP

קריאת חובה:

Boyd CM, Darer J, Boulton C, Fried LP, Boulton L, Wu AW. Clinical practice guidelines and quality of care for older patients with multiple comorbid diseases: implications for pay for performance. JAMA. 2005 Aug 10;294(6):716-24.

Saarni SI, Gylling HA. Evidence based medicine guidelines: a solution to rationing or politics disguised as science? J Med Ethics. 2004 Apr;30(2):171-5.

חלק ב': סוגיות ביישום העדויות מ EBP

8. משתנים ברמת הפרט המשפיעים על הנטייה ליישם EBP : ידע, עמדות, דפוסי אישיות, וסגנונות למידה

Goossens, A. Bossuyt, P.M.M., & de Haan, R.J. (2008). Physicians and nurses focus on Different Aspects of Guidelines When Deciding Whether to Adopt Them: An application of conjoint analysis. *Medical Decision Making*, 28, 138-145.

[Aarons, G.A.](#) (2004). Mental health provider attitudes toward adoption of evidence-based practice: The Evidence-Based Practice Attitude Scale (EBPAS). *Mental Health Services Research*, 6(2), 61-74.

[Walrath, C.M.](#), [Sheehan, A.K.](#), [Holden, E.](#), [Hernandez, M.](#), [Blau, G.M.](#) (2006). Evidence-based treatments in the field: A brief report on provider knowledge, implementation, and practice. *Journal of Behavioral Health Services and Research*, 33(2), 244-253.

9. מקצוענות ויישום EBP: מושגים הולמים או סותרים?

Blumenthal, D. (2002). Doctors in a wired world: Can professionalism survive connectivity? *The Milbank Quarterly*, 80(3), 525-546.

[Ferlie, E., Fitzgerald, L., Wood, M. Hawkins, C.](#) (2005). The non-spread of innovations: The mediating role of professionals. *Academy of Management Journal*, 48(1), 117-134.

10. לומדים מה, לומדים איך: יישום והפצת פרקטיקות מבוססות ידע בפרספקטיבה של למידה ארגונית.

Tucker, A.L., Nembhard, I.M., & Edmondson, A. (2007). Implementing new practices: An empirical study of organizational learning in hospital ICUs. *Management Science*, 53(6), 894-907.

Drach-Zahavy, A., Shadmi, E., Freund, A., & Goldfracht, M. (2009). Improving diabetes outcomes via collaborative inter-professional teamworking: Identifying successful strategies. *International Journal for Healthcare Quality Assurance*. *In press*.

11. "המשוגע לעניין ה-EBP" - מנהיגות מעודדת או מעכבת יישום והטמעת פרקטיקות מבוססות ידע.

Nembhard, I.M., & Edmondson, A. (2006). Making it safe: The effects of leader inclusiveness and professional status on psychological safety and improvement efforts in health care teams. *Journal of Organizational Behavior*, 27(7), 941-966.

[Aarons, G.A.](#) (2006). Transformational and Transactional Leadership: Association With Attitudes Toward Evidence-Based Practice. *Psychiatric-Services*, 57(8), 1162-1169.

12. אקלים ותרבות ארגונית: יישום והפצת פרקטיקות מבוססות ידע

Aarons, G.A., & [Sawitzky, A.C.](#) (2006). Organizational culture and climate and mental health provider attitudes toward evidence-based practice. *Psychological-Services*, 3(1), 61-72.

13. סיכום והערכה - מתיאוריה לפרקטיקה: כיצד נטמיע פרקטיקות מבוססות ידע.

רשימת מקורות מומלצים נוספים:

ספרים ופרקים נבחרים:

Dawes, M., Davies, P., Gray, A., Mant, J., Seers, K., & Snowball, R. (2000). *Evidence Based Practice*. London: Harcourt Publishers Limited.

Drake, R. E. (2005). The Principles of Evidence-Based Mental Health Treatment. In R. Drake, M. Merrens, & D. Lynde (Eds.), *Evidence-Based Mental Health Practice: A Textbook* (pp. 45-66). New York: WW Norton.

Gill, K. J. & Pratt, C. W. (2005). Clinical Decision Making and the Evidence-Based Practitioner. In R. Drake, M. Merrens, & D. Lynde (Eds.), *Evidence-Based Mental Health Practice: A Textbook* (pp. 95-122). New York: WW Norton.

Law, M. *Evidence-based rehabilitation: A guide to practice*. Thorofare, NJ: Slack.

Sackett, D.L., Straus, S.E., Richardson, W.S., Rosenberg, W., & Haynes, R.B. (2000). *Evidence-based medicine* (2nd ed.). Edinburgh: Churchill Livingstone.

אתרי אינטרנט:

קישור לאתר PICO : <http://pubmedhh.nlm.nih.gov/nlmd/pico/piconew.html>

Evidence Based Medicine Toolkit: <http://www.ebm.med.ualberta.ca/ebm.htm>

Cochrane Collaboration: <http://www.cochrane.org/>

Agency for Health Research and Quality National Guideline Clearinghouse:

<http://www.guidelines.gov/>

Worldviews on Evidence-Based Nursing: <http://www.wiley.com/bw/journal.asp?ref=1545-102X>

PEDro (Physiotherapy Evidence Database): <http://www.pedro.org.au>

OTseeker (Occupational Therapy Database for EBP): <http://www.otseeker.com>

McMaster University (Occupational Therapy Database for EBP): <http://www.srs-mcmaster.ca/ResearchResources/CentreforEvidenceBasedRehabilitation/EvidenceBasedPracticeResearchGroup/tabid/630/Default.aspx>

Dare Database (CRD) <http://www.crd.york.ac.uk/crdweb/>

----קישורים נוספים והסבר על האתרים ניתן למצוא ב-Moodle----